

טכנולוגיה ותעסוקה

קצת פחות או קצת יותר

קוראים לו ליפא העגלון והוא אולי האחרון שיש לו עוד פלטפורמה ישנה. איני מבין בשום פנים לאן כולם ממהרים - ריצה לקראת השד יודע מה.

אז ליפא העגלון אומר שקצת פחות זה קצת יותר, צריך למתוח המושכה וקצת לקחת חזרה.

... אז מה אני אומר, רעי, אסור לרוץ יותר מדי, אפשר בעגלה בזמן קריב. אך אם נרוץ מהר, מהר אז כל העסק ישבר - על כן כדאי, גם פעם להקשיב (מת'י)

כשליפא העגלון אומר...
(יחיא'ל מוהר*, ליפא העגלון)

ולאדם אומר כי שמעתי לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צייתך לאמר לא תאכל ממנו ארוחה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חייך וקוץ ודגדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה: בזעת אפיק תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממונה לקחת בי עפר אתה ואל עפר תשוב:
(בראשית פרק ג, יז-כ)

ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממשעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה':
(בראשית פרק ה, כט)

זה ינחמנו - ינח ממנו את עצבון ידינו, עד שלא בא נח לא היה להם כלי מהרישה והוא הכין להם, והיתה הארץ מוציאה קוצים ודרדרים כשזורעים חטים, מקללתו של אדם הראשון, ובימי נח נחה, וזהו ינחמנו, ינח ממנו.
(רש"י)

מה חושב ליפא העגלון על הקדמה?
במה קולל אדם הראשון? מהי הנחמה של נח לבני דורו על פי רש"י?

מדוע מתנגד ליפא להתקדמות המהירה? מדוע "אם נרוץ מהר, מהר אז כל העסק ישבר"?
האם זה אומר שצריך להמשיך לנסוע בעגלות?
מה הקשר בין נחמתו של נח לקללתו של אדם הראשון? כיצד התפרנסו לפני המצאתו של נח ואחריה?
מה מקומה של ההתפתחות הטכנולוגית בהשתחררות מקללת "בזיעת אפיק תאכל לחם"?

כיצד משפיעה הטכנולוגיה על המקצועות השונים? אילו מקצועות היא העלימה בעבר? אילו מקצועות ייעלמו בעתיד? (עיינו גם בתרשים בדף ההרחבות)
האם שינוי זה הוא לברכה בעיניכם? איזה חסרונות הוא מביא איתו?

* יחיאל מר (מוהר) (נולד בפולין ב-1921, נפטר בישראל ב-1969) היה משורר ופזמונאי ישראלי ("הורה היאחזות", "יא משלטי" ועוד). את שני סוגי השירה שכתב פרסם תחת שני שמות: על שירתו הלירית חתם בשם "יחיאל מר", ועל פזמוניו - "יחיאל מוהר" (ולעיתים: "אברהם חן").

השתתפות בכנס גדול של העולם הדיגיטלי משאירה את המבקר עם תחושה חצויה. מצד אחד, הכל מלהיב: הדברים החדשים, הדמיון ריץ קדימה, וקל לראות איך אוכלוסיית העולם – לרבות המחצית שחיה בתנאים קשים – משפרת את מצבה באמצעות החידושים הללו (...). אלא שבמקביל אי אפשר להתחמק מתחושת אי נוחות. העולם הדיגיטלי משאיר מאחור את מי שאינו שולט בטכנולוגיה. הוא מחסל מאות מקצועות ומאות מיליוני מקומות עבודה. הוא פותח פערים (...). ניסיון העבר של המהפכות החקלאיות והתעשייתיות מלמד שבני אדם מצאו תעסוקות חלופיות ואף טובות יותר לאלה שנכחדו. אולי זה יקרה גם הפעם, בשלב הבא של המהפכה הדיגיטלית, אך הדברים האלה הם תמיד "ממוצעים". באופן אישי, לבודדים, המהפכה הדיגיטלית תפתח הרבה הזדמנויות, אך גם תגרום ללא מעט סגירת דלתות ומפחי נפש.

(איתן אבריאלי*, האם המקצוע שלכם יתקיים בעוד 20 שנה, *the marker*, 16.2.2014)

האם לדעתכם צריך להכניס חידושים טכנולוגיים גם במחיר פגיעה בפרנסתם של רבים? מדוע? (עינינו במקרה של חברת "Uber": במקורות 1:2 בדף ההרחבות)

· איזה בעיה נוצרת בעקבות ההתקדמות הטכנולוגית, כפי שמתאר איתן אבריאלי?
· איזה פתרון הוא מציג לבעיה זו? מדוע פתרון זה אינו שלם לדעתו?

תנו רבנן: "ואספת דגנך" – מה תלמוד לומר (בא ללמד)? לפי שנאמר: "לא ימוש ספר התורה הזה מפידך", יכול דברים ככתבן (כפשוטם – לא להפסיק ללמוד)? תלמוד לומר: "ואספת דגנך" – הנהג בהן מנהג דרך ארץ (ועסוק גם בפרנסה), דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורח בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה? אלא: בזמן שישראל עושין רצונו של מקום (=הקב"ה) – מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר: "ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו'". ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום – מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר: "ואספת דגנך", ולא עוד, אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר: "ועבדת את אויבך וגו'". אמר אביי: הרבה עשו כרבי ישמעאל – ועלתה בידן (והצליחו בכך), כרבי שמעון בן יוחי – ולא עלתה בידן. (תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לה עמוד ב)

· מדוע התורה צריכה להגיד במפורש שיש לעסוק גם בפרנסה, לפי ר' ישמעאל?
· מה חושב רשב"י על הצורך בעבודה? האם זהו אידיאל או עונש?
· מה דעת ר' ישמעאל על הצורך לעבוד? האם גם בזמן ש"ישראל עושין רצונו של מקום" יש עניין בעבודה? מדוע?

· האם העבודה היא מטרה שצריך להיפטר ממנו, או שגם במצב האידיאלי האדם צריך לעבוד?
· מה דעתכם על מצב בו אין צורך לעבוד – האם זהו מצב אפשרי? האם הוא רצוי בעיניכם? מדוע?

האתגר הגדול של דורנו הוא כיצד לעצב את עולמנו במציאות שבה המחסור הופך לשפע והרובוט מחליף את האדם העובד (...). אני סבור שהעבודה כמו שהכרנו אותה עד כה תיעלם, ושהאתגר האמיתי העומד בפנינו הוא מציאת משמעות לקיום האנושי ללא עבודה. העולם הזה יכול להיות הסיוט שלנו או החלום האוטופי. ההבדל בין סיוט לאוטופיה ייקבע על ידי היכולת שלנו לתת משמעות לקיום האנושי ללא עבודה וגם על ידי היכולת שלנו לשתף חלק גדול ככל האפשר מהאנושות בשפע המתרגש עלינו.

(ינאי מרגלית**, איך לחיות בעולם ללא עבודה, *the marker*, 11.5.2015)

· האם לדעתכם העבודה תיעלם מן העולם, או שתמיד יימצאו מקצועות חדשים?
· איזו משמעות לקיום האנושי ניתן למצוא ללא עבודה? (עינינו במקורות 3:4 בדף ההרחבות). מה יגיד על כך רשב"י?

האם בני אדם יעבדו בעתיד לפי ינקי מרגלית? מהם האתגרים שיעמדו לפתחה של החברה כשהיא התפוך לחברת שפע?

